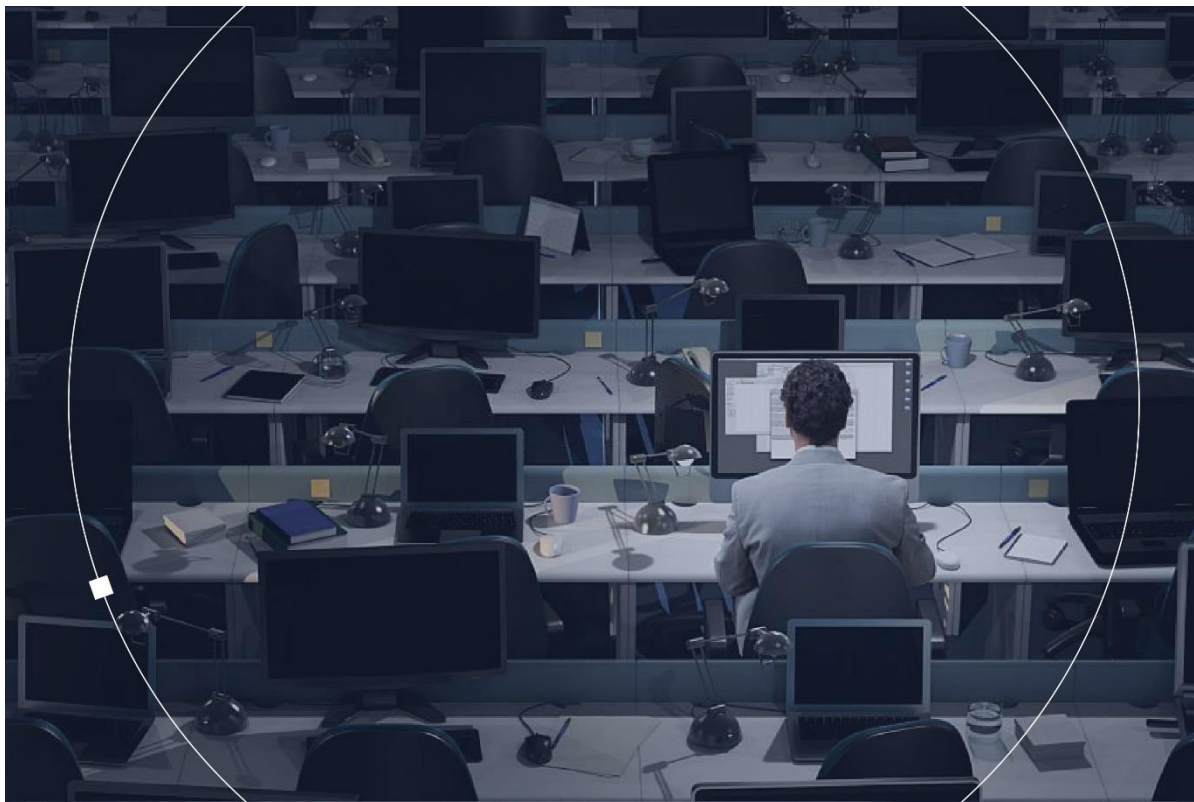

اضافه کاری چیست و قانون در رابطه با آن چه می گوید؟

به دلایل مختلفی ممکن است کارکنان در یک روز، بیش از زمانی که در قراردادشان مقرر شده است کار کنند و زمانی که این کار با توافق دوجانبه باشد و مانعی از لحاظ قانونی نداشته باشد، به آن اضافه کاری می گویند. بعضی از مواقع به درخواست کارفرما و بعضی مواقع به واسطه ضرورت کاری که باقی مانده است، از سوی کارگر درخواست اضافه کاری می شود. اما چیزی که حائز اهمیت است این است که در تمام شرایط، اضافه کاری باید براساس قانون و با در نظر گرفتن توافقیها و ملاحظات دوجانبه باشد.

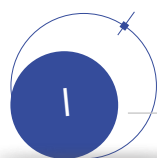
بر اساس ماده ۵۱ قانون کار، ساعات کار کارگران در شبانه روز نباید بیشتر از ۸ ساعت بشود و همچنین مجموع ساعات کار در هر هفته نیز نباید از ۴۴ ساعت بیشتر باشد. با این توضیح که در کارهایی که «سخت، زیان آور و زیر زمینی» سقف کار روزانه ۶ ساعت و سقف کار هفتگی ۳۶ ساعت است و نباید از این مقدار تجاوز کند.

پس اگر قرار باشد تعریف دقیقی از اضافه کاری بیان کنیم، باید بگوئیم که «**اضافه کاری، ارجاع توافقی کار به کارگر از سمت کارفرما و در ساعات غیرکاری است.**»

-انواع اضافه کاری:

۱-اضافه کاری عادی:

به انجام کار، خارج از ساعت کار عادی و در روزهای کاری، اضافه کاری عادی می گویند؛ کارفرما برای هر ساعت اضافه کاری عادی باید ۴۰٪ بیشتر از مزد عادی را برای هر ساعت کار به کارگر پرداخت کند.

۲- اضافه کاری روز تعطیل (تعطیل کاری):

در صورتی که کارگر در روزهای تعطیل رسمی مشغول به کار باشد، ساعات کاری در این روزها را تعطیل کاری می‌گویند؛ کارفرما برای هر ساعت تعطیل کاری باید ۴۰٪ اضافه بر مزد هر ساعت کار عادی را به کارگر پرداخت کند.

نکته: بر اساس ماده ۶۳ قانون کار علاوه بر تعطیلات رسمی کشور، روز کارگر (۱۱ اردیبهشت) نیز جزء تعطیلات رسمی کارگران به حساب می‌آید.

۳- اضافه کاری در روز جمعه (جمعه کاری):

روز جمعه، روز تعطیل هفتگی کارگران با استفاده از مزد می‌باشد. در امور مربوط به خدمات عمومی نظیر آب، برق، اتوبوس‌رانی و یا در کارگاه‌هایی که بر حسب نوع یا ضرورت کار و یا توافق طرفین، به‌طور مستمر روز دیگری

برای تعطیلی تعیین می‌شود نیز همان روز در حکم روز تعطیل هفتگی خواهد بود و به هر حال تعطیلی یک روز معین در هفته اجباری است.

کارگرانی که به هر عنوان در روزهای جمعه کار می‌کنند، در قبال عدم استفاده از تعطیلی روز جمعه، باید ۴۰٪ اضافه بر مزد عادی خود دریافت کنند.

۴- اضافه کاری در شب (شب کاری):

«کار روز» کاری است که زمان انجام آن از ساعت ۶ بامداد تا ۲۲ باشد و «کار شب» کاری است که بین ۲۲ تا ۶ بامداد انجام شود.

برای هر ساعت کار در شب، تنها به کارگران غیرنوبتی (کارگرانی که به صورت نوبت‌کاری فعالیت ندارند) ۳۵٪ اضافه بر مزد ساعت کار عادی تعلق می‌گیرد.

«اضافه کاری در شب» با «شب کاری» تفاوت دارد و باید این تفاوت را همیشه مدنظر داشته باشیم.

-قوانین و ممنوعیت‌های قانونی در رابطه با اضافه کاری:

۱- بر اساس قانون، میزان اضافه کاری نباید بیشتر از ۴ ساعت در روز باشد (مگر در موارد استثنائی و با توافق طرفین)

۲- ارجاع کار اضافی به کارگرانی که کار شبانه یا کارهای خطرناک، سخت و زیان‌آور انجام می‌دهند ممنوع است.

۳- ارجاع کار اضافی با تشخیص کارفرما به شرط پرداخت اضافه کاری و برای مدتی که جهت مقابله با اوضاع و احوال زیر ضرورت دارد مجاز است و حداکثر اضافه کاری در این شرایط می‌تواند ۸ ساعت در روز باشد:

الف - جلوگیری از حوادث قابل پیش‌بینی و یا ترمیم خسارتی که نتیجه‌ی حوادث مذکور است.

- ب - اعاده‌ی فعالیت کارگاه، در صورتی که فعالیت مذکور به علت بروز حادثه یا اتفاق طبیعی از قبیل، سیل، زلزله و یا اوضاع و احوال غیرقابل پیش‌بینی دیگر قطع شده باشد.
- ۴- پس از انجام کار اضافی در موارد فوق، کارفرما مکلف است حداکثر ظرف مدت ۴۸ ساعت، موضوع را به اداره‌ی کار و امور اجتماعی اطلاع دهد تا ضرورت کار اضافی و مدت آن تعیین شود.
- ۵- در صورت عدم تأیید ضرورت کار اضافی توسط اداره‌ی کار و امور اجتماعی محل، کارفرما مکلف به پرداخت غرامت و خسارات وارده به کارگر خواهد بود.

نویسنده: نوید سهندی - مدیر پروژه استقرار سیستم‌های منابع انسانی